

Cantes (PI 2)(ALDC, IX, L 126. *Cantes* [PI 2])

(Hem ampliat la xarxa de realitzacions *-es* de la desinència amb les formes verbals *arribes*, *aplegues* [ALDC, IX, mapa 2066].)

La persona 2 del present d'indicatiu de *cantar* deriva del llat. CANTAS, la desinència de la qual, *-AS*, va donar *-es* (*cant[es]*) en cat. med. com a resultat del tancament de la A posttònica en [e] "tal vegada a través de l'etapa lleugerament palatalitzada de [a]" (Rasico, 1982: 95), i que també es dona en casos com *ànec* (< ANATEM), el pl. *arrugues* (< RUGAS), la desinència verbal de *canten* (< CANTANT), etc.; es troba documentat en textos preliteraris ja al s. IX, especialment en topònims com *Cabanes* (< CAPANNAS), *Cannes* (< CANNAS) i més tard en formes verbals (*avien* < HABEBANT). En cat. occ., d'acord amb la seva tendència arcaïtzant, es manté el resultat antic, *cant[es]*, mentre que en cat. or., des del s. XIII, s'ha produït la neutralització de *-[es]* en *-[əs]* (cf. *PALDC*, I, mapa 4). En canvi, en la franja ribagorçana i lliterana es troba la variant *cant[as]* com a continuïtat d'àrea lingüística aragonesa. Si en textos del cat. or. anteriors al s. XIII apareixen grafies com *cantas* (o pl. en *-as*) pot ser degut a

influència llatina, i si aquestes es troben després del s. XIII, a la representació oscil·lant de la grafia *-es/-as* com a expressió de la vocal neutra.

Pel que fa al radical, recordem les var. mall. palatalitzades [k'antəs] 81, [k'antəs] 73, 77, 79, 80, 82 i, amb [k] no palatal però amb tancament palatal de [a] > [æ], [k'antəs] 76 (Sineu), per la presència anterior d'una [j] que va desaparèixer.

Quant a l'aspecte ortogràfic, lligat al dels plurals femenins (*-as/-es*), fent-se ressò de grafies en *-as* tant per la forma verbal com per la nominal, gramàtics i escriptors de la primera meitat del s. XIX es van inclinar per aquella grafia, que respectava l'etimologia i coincidia amb el cast. Finalment, després d'una llarga polèmica, Fabra va proposar les formes en *e* (*cantes*, *canten*) d'acord amb la llengua medieval, amb el dialecte occidental i amb l'etapa anterior al s. XIII del cat. or.; veg., per aquest tema, Coromines, 1976-1977: II, 35; Rasico, 1982: 87-96, 235; Segarra, 1985 b: 61-69.

